



Több mint évszázados múltra tekintethet vissza Szeged kórusélete. Az első szervezett, egyesületi alapon álló énekkar, a Szegedi Dalárda 1863-ban, a Polgári Dalárda 1868-ban jött létre. A két — hosszú ideig legjelentősebb — szegedi énekkar idejében is hívtak már össze kórustalálkozókat, például 1876-ban és 1889-ben. Ebben az időben alakult a még napjainkban is működő MÁV Hazánk Dalkör, 1908-ban pedig az Általános Munkásdalegylet.

Szegeden a tizes-húszas években virágzott a kórusélet. *Király-König Péter*, a zeneiskola igazgatója, a zenei élet jelentős alakja lett a dalárda vezetője, akitől később szintén kiemelkedő személyiség, *Antos Kálmán* vette át az irányítást, amikor is oratóriumgyűjtéssé alakultak, Szegedi Dalárda és Oratórium Egyesületté. 1938-ban elnyerték az akkori kóruselismerések legmagasabbját, a Király-díjat. Nem hagyhatjuk szó nélkül persze azokat az énekárokat sem, melyek Bartók és Kodály tevékenysége nyomán az új szellemű zenei életnek voltak úttörői. Például a tanárképző főiskola kamarakórusa, melyet Szeghy Endre vezetett, s ekortól tett szert országos hírré. Ehhez az irányzathoz csatlakoztak az 1925-ben alakult egyetemi énekkar, hogy a harmincas években, Kertész Lajossal az élén, egyre több modern szellemű művet tűzön műsorára. 1927-ben demonstratív országos találkozót tartottak Újszegeden, az akkori SZAK-pályán. Olyan tömegeket vonzott a kórusművészet, hogy 30 ezer ember gyűlt össze. A fáma szerint a hazafelé induló tömeg alatt kilendült a Tisza-híd.

*

A felszabadulás után sorra alakultak az üzemi munkáskarok. Sajnos, döntő többségük megszűnt azóta. Közülük egy, a Démász Erkel Ferenc Kórusa maradt csak talpon. Az utóbbi évtizedekben alapított karok nagyobb része máig eredményesen munkálkodik. Az egyik legjelentősebb, a Délép Zenebarátok Kórusa 1957 óta működik — még a Szegedi Dalárda és Oratórium Egyesület nyomdokain. Vezetőjük haláláig Vaszty Viktor volt, azóta Pál Tamás, illetve Molnár László. Egyetlen vidéki amatőr kórus, amely kizárólag oratóriumok előadásával foglalkozik; nélkülözhetetlen szerepet tölt be Szeged életében. Évente 2-3 bemuta-

A híd is kilendült

DALÁRDÁTÓL A DALOLÓ PEDAGÓGUSOKIG

tót tartanak, fellépnek szerte az országban, sőt külföldön is. Eddig közel ötven oratóriumot szólaltattak meg.

A *Bartók Vegyeskar* születésének dátuma: 1967. Előbb *Kardos Pál*, majd 1972 óta *Rozgonyi Éva* igazgatja; hamar sikereket érték el, 1974-ben Ausztriában egy nemzetközi versenyen az első díjat nyerték el, s a kiváló együttes cím tulajdonosai. Tízszor szerepeltek külföldön, legutóbb — két évvel ezelőtt — Japánban.

Idén 15 éves a *Szegedi Ifjú Zenebarátok Erdős János* vezette kórusa. Az utóbbi időben felléptek Lengyelországban, az NSZK-ban, Angliában. 1984-ben Bydgoszczból a nemzetközi ifjúsági fesztivál Aranyhúr-nagydíját hozták magukkal.

A legfiatalabb, ám máris az egyik leghíresebb szegedi kórus a *Canticum*. 1979 óta énekelnek együtt, *Gyüdi Sándor* irányításával. A kamaraműfaj magas színvonalú művelőit többször hallhatni a rádióban, tévében; 1984-ben a pécsi nemzetközi fesztiválon az „Ideális kamarakórus-hangzás” címet és a közönségdíjat szerezték meg.

Évtizedeken át kiváló teljesítményt nyújtott a *Szakszervezetek Szegedi Általános Munkáskórusa, Mihálka György* dirigálásával. Az énekart most *Cser Miklós* vezeti. Jártak külföldi fesztiválokon; Angliában 1978-ban, Svájcban 1980-ban nyertek első díjat. Eredményesen tevékenykedik a MÁV Hazánk Kórusa is: huszonkét éven keresztül Erdős János vezette, jelenleg Illés Mihály. A polgári dalárda mai utóda a *Kiszöv Vegyeskara*. Karnagya 85-ben bekövetkezett haláláig *Várady Zoltán* volt, most *Delley Józsefné*.

A felsőoktatási intézmények kórusai közül első helyen kell említenünk a *Juhász Gyula Tanárképző Főiskola női karát*, melyet 1961—72 között országos hírű szakember, *Kardos Pál* vezetett. Több külföldi fesztiválon — Várnában, Arezzóban, Middlesborough-ban arattak nagy sikert. 1972-ben Mihálka György vette át a karmesteri pálcát. A ma-

gyar kórusélet élvonalához tartoznak; az utóbbi években Belgiumban, valamint Angliában, a BBC Éneklőjének a népek! versenyén szereztek díjat. Megkapták a Kiváló Együttes címét is. A tanárképző főiskolán persze még további két énekkar is tevékenykedik: a 2. számú női kar, *Ordasi Péter* — és egy kisebb vegyeskar, *Kreuter Vilmosné* vezényletével. A *Szegedi Egyetemi Énekkar* az első magyar kórusok közé tartozott, akik külföldön szerepeltek. 1947-ben ausztriai és svájci hangversenykörúton vettek részt. 1966-ig Kertész Lajos, 1985-ig Szécsi József, egy éve Gyüdi Sándor irányítja. 1973-ban Svájcban szereztek jubileumi nagydíjat. Működik vegyeskar a SZOTÉ-n — *Joó Ete* vezetésével —, valamint a Zeneművészeti Főiskola szegedi tagozatán is. Utóbbi énekesi Delley Józsefnével gyakran szerepelnek a rádióban, s évente adnak önálló hangversenyeket. Különösen az új, modern művek bemutatásával érdemelték ki a közönség elismerését. Vezetőjük két éve *Berényi Bogáta*.

A megye városaiban régebben élénk kórusélet folyt, sajnos, ennek nyomait már csak Hódmezővásárhelyen és Szentesen látni. A Hódmezővásárhelyi Városi Vegyeskar méltó szinten képviseli a város kulturális életét (*Steiner Béla* és *Lányi Lajos* neve fémjelzi). A Szentesi Áfész Vegyeskara (dirigensei *Nagy János* és *Majtényi András*) az elmúlt évekkel sikerrel szerepelt Jugoszláviában. Csongrádon és Makón jelenleg hiányzik az igazán ütőképes felnőttkórus. Ugyanakkor kisebb falvakban, például Zákányszéken, igen komoly sikereket érnek el a *parasztkórusok*, az utóbbin hírnévre tett szert a *Moónoki Lajos* irányításával dolgozó együttes. Parasztkórus működik Mórahalmon is, *Burkovic Ferenc* az élén.

Az *Éneklő ifjúság* mozgalom 1934-ben indult el Budapesten, ám már a következő évben Szeged és Hódmezővásárhely is bekapcsolód-

dott. Azóta is él a hagyomány: az ötvenes évek kezdetétől, iskolai énekkarok közreműködésével, szinte minden évben megrendezik. Az emlékezetes koncertek közé tartozott az 1947-es, mikor a Dóm téren három-ezer résztvevő alkotott összkart; 1953-ban pedig a szegedi Éneklő ifjúság hangversenyére *Kodály Zoltán* is eljött, hogy a kétezres zárókórust a Nemzeti Színházban maga vezényelje. A hetvenes években az Éneklő ifjúság mozgalmat a Magyar Rádió karolta fel, s országos vetélkedővé bővítette. A szegedi kórusok ezen a fórumon is szépen szerepeltek: az 1. számú gyakorló iskola Bartók gyerekkórusa háromszor, a Tömörkényi gimnázium énekkara kétszer is győzött, de a szentesi ének-zene tagozatos iskola is nyert már. Ezekről a fellépésekről hangfelvétel készült. Az utóbbi években az Éneklő ifjúság koncertjeinek rendezését a KÓTA vette át, a résztvevők köre azóta is egyre bővül. 1985-ben csupán Csongrád megyéből 78 énekkar (ebből 13 középiskolai) nevezett; közülük 27 arany oklevelet érdemelt. Ez messze meghaladja az országos átlagot. Szegeden és környékén három ének-zene tagozatos iskola működik, a megyében pedig további öt. Ezeknek az iskoláknak énekkarai lehetőségüknek fogva is élenjárói az Éneklő ifjúság mozgalomnak; a karok minden évben találkozót rendeznek a megye különböző városaiban. Az 1. számú gyakorló iskola Bartók kórusa (Erdős János és *Erdősné Fagler Erika*) tizenegyszer utazott külföldre, Finnországtól Grúziáig. A rókusai iskola Kodály kara *Kalmár Ferencné* vezényletével kétszer Prágában hangversenyezett. Az utóbbi évek látványosan fejlesztett kórusa a kisteleki Petőfi általános iskoláé — *Balogh Irén* vezetésével.

A gimnáziumokban mindentűt, a szakközépiskolákban kevés helyen találni énekkarokat. Hiányoznak a kórusok a szakmunkásképző intézetekből is! A Tömörkényi gimnázium

Mihálka György vezette énekkara országos és nemzetközi szinten is sok szép eredményt ért már el. 1970-ben az első debreceni nemzetközi kórusversenyen, de például Franciaországban is díjazták teljesítményüket. Hosszú ideig fáradozott a Ságvári gimnáziumban *Szécsi József*, a Radnótián *Joó Ete*, a Széchenyiben pedig *Hofszang Józsefné*, s ennek köszönhetően hallattak magukról ezek az iskolai kórusok is.

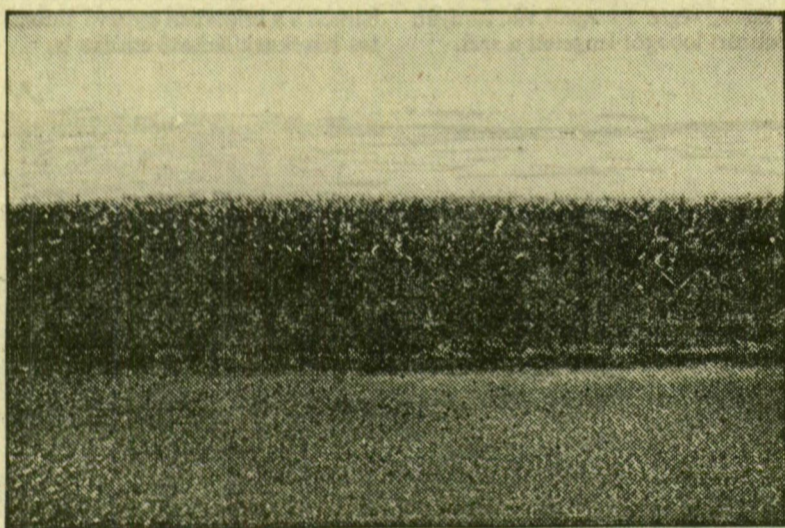
*

Szegeden 1970 óta minden évben megtartják a Mai Magyar Zene Hetét. Ennek keretében kórushangversenyre is sor kerül, melyen a szegedi karok mai magyar zeneszerzőket népszerűsítene. Kivették a részüket olyan jelentős zenei évfordulók ünnepléséből is, mint a Bartók-, illetve Kodály-centenárium, a Bárdos-jubileum. Évente megtartják a dalolónapot, melynek érdekessége, hogy esténként a kórusok a város különböző pontjain adnak szerenádót.

A kórusmozgalom terebélyes fájának virágzó ágai a *falusi népdalkörök és népzenei együttesek*. A nagy sikerű *Röpülj páva* vetélkedő óta a falvakban keresettebb a népdal; Csongrád megyében 25 népzenei együttes működik. Egy évvel ezelőtt országos minősítéssel vettek részt, hat arany oklevelet szereztek.

A felnőttkórusokat is rendszeresen minősítik. Az 1984—85-ös évadban a legmagasabb minősítést, a kiemelt hangversenykórus címet, a *Canticum* és a tanárképző női kara érdemelte ki. Hangversenykórus minősítést kapott a Szegedi Ifjú Zenebarátok és az Egyetemi Énekkar. Fesztiválkórus lett a hódmezővásárhelyi városi vegyeskar, a szegedi MÁV Hazánk Munkáskórus, a szegedi Démász Erkel Ferenc kara, a Szakszervezetek Általános Munkáskórusa. Aranykoszorúval jutalmazták az Okisz Vegyeskart; a tanárképző főiskola II. számú női karát, a Szentesi Áfész Vegyeskart, valamint a Zákányszéki Parasztkórust.

Örvendetes, hogy a közelmúltban új énekkarok is születtek Szegeden. A Délép Liszt Ferenc Kamarakórusa és a Szegedi Pedagógus Női Kar történetét az elkövetkező időszak írja. **VARJU ERIKA**



Péntek László:

Hosszú az út hazáig

*

A szerzőnek a Szegedi Fotóklub III. negyedévi pályázatán díjazott képsora

